

Sygn. akt III Ko 173/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2019r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w III Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Cyniak

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Bożena Wolfram

w obecności Prokuratora Katarzyny Tomczyk

po rozpoznaniu na rozprawie głównej w dniu 30 października 2019 roku

sprawy z wniosku pełnomocnika J. T. (1)

o odszkodowanie i zadośćuczynienie w związku z wydaniem decyzji o internowaniu

orzeka :

1. na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018r. poz. 2099) zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim na rzecz wnioskodawcy J. T. (1) kwotę 490,24 (czterystu dziewięćdziesięciu 24/100) złotych tytułem odszkodowania i kwotę 40 000 (czterdziestu tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z wykonania decyzji z dnia 12 grudnia 1981 roku nr (...) o internowaniu w okresie od 13 grudnia 1981 roku do 17 marca 1982 roku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia,
2. w pozostałej części wniosek oddala,
3. zasądza na rzecz wnioskodawcy J. T. (1) kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego,
4. koszty postępowania przejmują na rachunek Skarbu Państwa.

III Ko 173/19

UZASADNIENIE

J. T. (1) był działaczem NSZZ „Solidarność” w Fabryce (...) w P. Został wybrany na Przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w zakładzie pracy oraz członkiem Zarządu Regionalnego Związku w P. W zakładzie był zatrudniony na stanowisku mistrza utrzymania ruchu w odlewni.

(zeznania świadków J. T. k. 81v-83)

W związku z prowadzoną działalnością związkową w dniu 13.12.1981 r. J. T. (1) został internowany na podstawie decyzji z dnia 12.12.1981r. nr (...) wydanej przez Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w P. Początkowo J. T. (1) został umieszczony w Zakładzie Karnym w S., a od 06.01.1982r. w Zakładzie Karnym w Ł.. Podczas zatrzymania funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa zastosowali podstęp, twierdząc do żony wnioskodawcy, M. T. (1), że w zakładzie był wypadek. M. T. (1) wskazała im wówczas miejsce pobytu męża.

(zeznania świadków J. T. k. 81v-83, M. T. k. 84, dane personalne internowanego k. 15-16, decyzja o internowaniu k. 20, nakaz zatrzymania i doprowadzenia k. 21)

Warunki pobytu w zakładach karnych były trudne, cele przeludnione, wyżywienie takie jak u skazanych. W zakładzie karny w S. wnioskodawca przebywał w celi czteroosobowej, zaś w Ł. w celi piętnastoosobowej. Warunki sanitarne były trudne, toaleta znajdowała się w kącie celi, oddzielonym niewielką ścianką. Jedzenie było słabe, chleb z margaryną, na obiad mieszanka konserwy z warzywami, kaszy itp. W trakcie internowania J. T. (1) odwiedzała żona M. T. (1), po uprzednim uzyskaniu zgody Naczelnika zakładu karnego. Pierwsze widzenie uzyskała po przewiezieniu J. T. (1) do zakładu karnego w Ł.. Po przewiezieniu do zakładu karnego w Ł. wnioskodawca wraz z pozostałymi internowanymi, musiał przejść przez szpaler funkcjonariuszy służby więziennej, którzy stali z psami i na nich wrzeszczeli. Wobec internowanych, w tym wnioskodawcy, zachowanie Oddziałowego było skandaliczne, wyzywał ich, krzyczał, chodził w czarnych rękawiczkach, w czapce wygiętej w stylu SS-mańskim. W czasie pobytu w zakładach karnych wnioskodawca miał kłopoty zdrowotne, chociaż nie korzystał z pomocy lekarskiej. Przed zwolnieniem został zbadany przez lekarza z Czerwonego Krzyża, który zalecił przeprowadzenie zabiegu operacyjnego na żylaki. Było to wynikiem biegania w czasie spacerów w butach zimowych. J. T. (1) został zwolniony w dniu 17.03.1982r.

(zeznania świadków J. T. k. 81v-83, M. T. k. 84, decyzja o uchyleniu internowania k. 22, wnioski o widzenia k. 37-39, karta ambulatoryjna k. 40-41)

Po wyjściu na wolność J. T. (1) wrócił do pracy w Fabryce (...), przy czym został przeniesiony na stanowisko konstruktora w dziale opakowań, z wcześniejszą pensją. Z uwagi kłopoty zdrowotne, korzystał przez okres kilku miesięcy ze zwolnień lekarskich, otrzymując za ten okres stosowne wynagrodzenie.

(zeznania świadków J. T. k. 81v-83, M. T. k. 84, legitymacja ubezpieczeniowa k. 42-49)

J. T. (1) był w zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa, przez których funkcjonariuszy był inwigilowany, wzywany na rozmowy. Podejmował działalność związkową, udzielał się w kościele.

(zeznania świadka J. T. k. 81v-83, dokumenty z IPN dotyczące wnioskodawcy k. 23-36)

Za swoją działalność niepodległościową oraz związkową J. T. (1) otrzymał Krzyż Kawalerski Odrodzenia Polski od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

(Monitor Polski k. 50, 51)

W złożonym wniosku pełnomocnik J. T. (1) wnosił o zasądzenie łącznej kwoty 485 465,82 zł, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wyniku internowania oraz 26 312,89 zł jako odszkodowanie. Kwota zadośćuczynienia została wyliczona przez pomnożenie okresu internowania, tj. 94 dni przez przeciętne miesięczne wynagrodzenie w wysokości 5 164,53 zł. Natomiast na wysokość odszkodowania złożyło się wynagrodzenie za okres zwolnienia lekarskiego po zwolnieniu z internowania, 5 miesięcy po przemnożeniu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w wysokości 5 164,53 zł oraz koszty dojazdu żony i dzieci na widzenia z wnioskodawcą podczas pobytu w zakładach karnych.

Podczas rozprawy w dniu 19.09.2019r. pełnomocnik i wnioskodawca podtrzymali wniosek, prokurator przyłączył się do niego co do zasady, wnosząc o zasądzenie kwoty zadośćuczynienia w wysokości 15 000 zł oraz odszkodowania w kwocie 490,24 zł, w pozostałej części o oddalenie.

(wniosek k. 3-10, stanowisko stron k. 84v)

Dokonując oceny zgłoszonego wniosku należy podkreślić, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018r. poz. 2099) stanowi, „że osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe

z wykonania orzeczenia albo decyzji. W razie śmierci tej osoby uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci i rodziców”.

W świetle zebranego materiału dowodowego nie ulega wątpliwości, że powyższy warunek został spełniony w stosunku do J. T. (1). Zeznania zarówno wnioskodawcy, jak i M. T. (1), a także załączone dokumenty z IPN, nie pozostawiają żadnych wątpliwości, że J. T. (1) został internowany na podstawie decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w związku z wprowadzeniem w dniu 13.12.1981r. stanu wojennego w Polsce. Tym samym został spełniony warunek do uzyskania odszkodowania i zadośćuczynienia przez wnioskodawcę. Należy podkreślić, że z informacji przekazanej przez IPN wynika, że J. T. (1) nie podejmował czynności będących zaprzeczeniem działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (k. 55).

W dotychczasowej praktyce orzeczniczej podkreśla się, że zasądzona kwota zadośćuczynienia nie może być z jednej strony symboliczna, a z drugiej zmierzać do bezpodstawnego wzbogacenia, a odzwierciedlać i rekompensować krzywdę doznaną przez wnioskodawcę w związku z wykonaniem wyroku (por. wyrok SA we Wrocławiu z 14.02.2018r., sygn. akt II AKa 7/18).

Zgłoszony wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie zasługiwał na częściowe uwzględnienie. Przyznane odszkodowanie w wysokości 490,24 zł rekompensowało koszty poniesione przez żonę wnioskodawcy poniesionych w związku z odwiedzinami. W pozostałej części wniosek o zasądzenie odszkodowania nie zasługiwał na uwzględnienie. Jak przyznał wnioskodawca, po zwolnieniu z internowania wrócił do pracy z dotychczasową wysokością wynagrodzenia. Także otrzymywał wynagrodzenie za okres pobytu na zwolnieniu lekarskim. Tym samym brak podstaw przyznania odszkodowania za ten okres. Wynagrodzenie wnioskodawcy uległo zmniejszeniu, ale w wyniku zawieszenia działalności Związku Zawodowego (...) w związku z wprowadzeniem stanu wojennego. Tym samym wnioskodawca nie otrzymywał części wynagrodzenia ze związku zawodowego, przy czym należy zaznaczyć, że wniosek o odszkodowanie tego nie obejmował. Natomiast fakt pogorszenia stanu zdrowia wynikający z internowania i pobytu w zakładach karnych uwzględniono przy wymiarze zadośćuczynienia. Ponadto zasądzono koszty dojazdu żony i dzieci na widzenia z wnioskodawcą podczas pobytu w zakładach karnych, zgodnie ze złożonym wnioskiem.

Natomiast przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia Sąd uwzględnił okoliczności pozbawienia wolności J. T. (1) w wyniku internowania, w tym jego długość, związanych z tym miejsc i warunków pobytu. Nie ulega wątpliwości, że restrykcje i internowanie dotknęły wnioskodawcę w związku z wprowadzonym stanem wojennym, zawieszeniu działalności Związku Zawodowego „Solidarność”, w którym aktywnie uczestniczył. Tym samym wnioskodawcę dotknęły represje, których nigdy nie powinien doznać, a wynikały z jego określonej, świadomie podjętej działalności związkowej. Uwzględniono okres internowania, który wyniósł 94 dni, umieszczenie w dwóch zakładach karnych, przeznaczonych dla osób skazanych i odbywających kary. Tymczasem wnioskodawca taką osobą nie był, a represje wynikały z wcześniej prowadzonej działalności w NSZZ „Solidarność”. Przy zasądzeniu zadośćuczynienia Sąd uwzględnił warunki pobytu w czasie internowania, czyli osadzenie w przeludnionych celach, złe warunki sanitarne, złej jakości jedzenie, zachowanie funkcjonariuszy służby więziennej, zwłaszcza przy przyjęciu do zakładu karnego w Ł. i jednego z Oddziałowych, odizolowanie od rodziny, brak z nimi kontaktu przed i w czasie świąt Bożego Narodzenia.

Z powyższych względów przyznano kwotę 40 000 zł zadośćuczynienia, która powinna zrekompensować krzywdę doznaną w związku z wykonaniem decyzji o internowaniu. Sąd nie zasądził pełnej żądanej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 485 465,82 zł, jako zmierzającej do bezpodstawnego wzbogacenia.

Wnioskodawcy zasądzono zwrot poniesionych kosztów ustanowienia pełnomocnika, zgodnie ze złożonym wnioskiem pisemnym i podtrzymanym na rozprawie. Pełnomocnik wnioskodawcy nie przedłożył zestawienia kosztów i dokumentu potwierdzającego ich faktycznego poniesienia przez wnioskodawcę, wnosząc o zasądzenie na podstawie odpowiednich przepisów. W takim przypadku Sąd zastosował przepisy dotyczące zasądzenia kosztów udzielonej pomocy zastępstwa procesowego z urzędu. Dopiero przy zgłoszonym wniosku o sporządzenie uzasadnienia, pełnomocnik złożył zestawienie kosztów, które zostanie rozpoznane w odrębnym postanowieniu.